

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku E. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w P.

przy uczestnictwie E. Spółki Akcyjnej w P., A. Ż.
i A. R.

o stwierdzenie zasiedzenia służebności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 listopada 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania – A. Ż.

od postanowienia Sądu Okręgowego w S.

z dnia 7 października 2015 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek uczestniczki postępowania E. Spółki Akcyjnej w P. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3) oddala wniosek wnioskodawczyni E. Spółki z o.o. w P. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Uczestniczka postępowania A. Ż. złożyła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 7 października 2015 r., wydanego w sprawie z wniosku E. sp. z o.o. z siedzibą w P. z udziałem E. S.A. z siedzibą w P., skarżącej oraz A.R. o stwierdzenie zasiedzenia służebności, którym w uwzględnieniu apelacji wnioskodawcy zmieniono postanowienie Sądu Rejonowego S. z dnia 15 października 2014 r. w części poprzez stwierdzenie, że wnioskodawca nabył przez zasiedzenie z dniem 24 lutego 2004 r. służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu na oznaczonej nieruchomości oraz oddalono apelację w pozostałym zakresie. Zakres zaskarżenia skargą obejmuje postanowienie reformatoryjne.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Uczestniczka oparła go na przyczynie wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., podnosząc, że Sąd drugiej instancji rażąco naruszył art. 321 § 1 k.p.c. wyrokując co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem pozwu.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11 oraz z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11 – nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. Nie odpowiada temu wymaganiu uzasadnienie przyczyny przedstawione przez uczestniczkę. Analiza akt nie potwierdza stawianych przez nią zarzutów. W szczególności sprecyzowanie wniosku obejmującego oznaczenie zakresu przedmiotowego i treści służebności nie nastąpiło z urzędu, gdyż wynika z treści wniosku apelacyjnego (k. 607 akt) i odpowiada wersji I opinii biegłej sądowej K. P. wydanej w toku postępowania przed Sądem Rejonowym. O wyjściu ponad żądanie można by mówić, gdyby sąd dopatrył się możliwości stwierdzenia zasiedzenia innego prawa, niż domaga się wnioskodawca lub zasiedzenia żądanego prawa, ale na innej nieruchomości, nie wskazanej we wniosku, a nie dokonywał niezbędnych uściśleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., I CSK 167/13). Zakres uprawnień korzystającego ze służebności tego rodzaju wyznacza jej charakter. Zgodnie przyjmuje się, że polega ona na korzystaniu z obciążonego gruntu, a przy ocenie

posiadania prowadzącego do zasiedzenia takiej służebności chodzi o faktyczne korzystanie z niego w takim zakresie i w taki sposób, jak czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Obciążenie obejmuje zaś dostęp, korzystanie poprzez bieżącą eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwanie awarii, wymiany urządzeń posadowionych na danej nieruchomości w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej przedsiębiorstwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11, nie publ.). O stanie posiadania prowadzącym do zasiedzenia służebności polegającej na korzystaniu z linii wysokiego napięcia decyduje przede wszystkim przebieg linii nad nieruchomością obciążoną, a nie umiejscowienie słupa podtrzymującego przewody. Istnieje związek techniczny i gospodarczy pomiędzy elementami sieci energetycznej, do których niewątpliwie należą linie energetyczne, utrzymujące je słupy, stacje transformatorowe i inne urządzenia. Po wybudowaniu stanowią składnik przedsiębiorstwa włączony do sieci, zatem jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne funkcjonuje i prowadzi działalność gospodarczą polegającą na przesyłaniu energii elektrycznej, to korzysta z urządzeń stanowiących sieć energetyczną, łącząc je z innymi elementami instalacji (postanowienie SN z 19 grudnia 2012 r., II CSK 218/2012).

Niezależnie od tego wskazać należy, że sprawy o stwierdzenie zasiedzenia rozpoznawane są w postępowaniu nieprocesowym, zatem pełnomocnik oczywiście błędnie wskazał w uzasadnieniu powołanej przyczyny kasacyjnej, że „Sąd drugiej instancji rażąco naruszył art. 321 § 1 k.p.c. wyrokiem co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem pozwu”.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. *a contrario* odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, a nie znajdując podstaw do odstąpienia od zasady ponoszenia w postępowaniu nieprocesowym we własnym zakresie kosztów wyłożonych przez stronę o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł o nich w myśl art. 520 § 1 k.p.c.

